

DISKUSSIONSUNDERLAG

DIFFERENTIERAD OCH INKLUDERANDE UNDERVISNING

- METODER FÖR ALLA ELEVERS LÄRANDE I KLASSRUMMET

STOCKHOLM DEN 16 APRIL 2021

KL. 10.50 – 12.30

FÖREDRAGSHÅLLARE: EVA LARSSON

Texterna i detta arbetskompendium är avsedda att kunna användas för professionella samtal om undervisning och ledarskap lärare emellan. De passar t.ex. vid uppstart av läroprocesser som syftar till att lärare ska kunna utveckla sin egen undervisning genom att observera när andra lärare undervisar.

Texterna är autentiska så till vida att de bygger på observationer och handledning som jag själv gjort. De är anonymiserade, förändrade och tillrättalagda för syftet här. De observerade lärarna går inte att känna igen. De företeelser som beskrivs är däremot så vanliga att många lärare av den anledningen skulle kunna känna igen sig.

Texterna är beskrivningar av tre olika observationer: en från grundskolans åk två, en från åk sju och en från gymnasiet, åk ett. Vilket fall man väljer att studera har mindre betydelse. Det grundläggande i pedagogiken är detsamma oavsett elevernas ålder.

I materialet presenteras först de tre lektionerna i form av råanteckningar utan några kommentarer från handledningen. Bäst förutsättningar för ett livfullt samtal i arbetslaget får man om lärarna *inte* läser mina kommentarer i förväg.

Lärarna brukar dock gärna vilja veta vad jag har talat med den observerade läraren om och vilka råd de fått. Därför finns delar av handledningssamtalet också återgivet i slutet av dokumentet. En fördjupad diskussion av dessa frågor finns i min bok *Ordning i klassen - om fostran, arbetsro och trivsel* (Lectura) som den intresserade kan ta del av.

Den största vinsten med observationer lärare emellan är att den som observerar ska få något att jämföra sin egen undervisning med. Under en lektionsobservation har observatören möjlighet att få syn på företeelser som kan passera obemärkta vid den egna undervisningen. Syftet är alltså *inte* att lärarna ska handleda varandra, även om den som blir observerad av en kollega naturligtvis ofta vill få återkoppling. Om båda parter är bekväma med det, finns det så klart inget som hindrar att observatören framför synpunkter, men det är alltså *inte* syftet. Av samma anledning rekommenderar jag att man väljer att titta på undervisning som skiljer sig från ens egen, såsom ett annat ämne eller andra årskurser och att man väljer lärare som man normalt inte samarbetar så nära med.

Lycka till med samtalen!

Detta kompendium får delas/kopieras av deltagarna i Kompetentos konferens den 5 - 6 oktober 2020 för användning på den egna skolan. Kopiering i något annat syfte är inte tillåtet.

Lectura AB

Tångavägen 29 · S-447 34 Vårgårda · Sverige

Telefon: +46 709 61 55 62

Hemsida: www.lectura.se · E-post: eva.larsson@lectura.se

DISKUSSIONSUPPGIFT: ANTECKNINGAR FRÅN OBSERVATION AV LEKTION PÅ LÅGSTADIET

Antag att du har besökt din kollega M:s klassrum och gjort anteckningar. M är bekymrad över elevernas bristande koncentration och har bett om dina synpunkter. Du har gjort nedanstående anteckningar och du och M samtalar utifrån dessa. Läs igenom anteckningarna och diskutera vilka förändringar som skulle kunna föreslås.

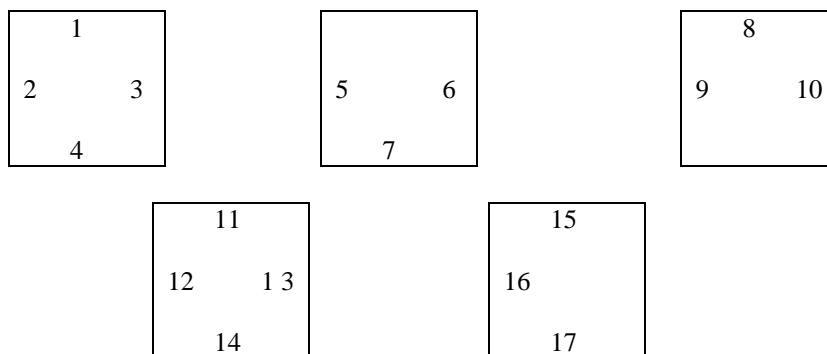
LÅGSTADIET

Lektion med klass 2 B, onsdagen den ... december 20..., kl. 8.10 – 9.10, 15 av 17 elever närvarande

Anteckningar

Du tar emot eleverna i vestibulen, de är ganska högljudda och uppspelta, du öppnar till salen när klockan är 17 minuter över åtta och eleverna går in en i taget.

KATEDER

Du säger *ni ska sätta er i era bänkar och börja läsa*. Takbelysningen är dämpad och på tavlan med tänd tavelbelysning har du skrivit *Tyst läsning*. Några elever ropar, någon utstöter ljud, två elever springer omkring och knuffas och en elev börjar bläddra i ett kollegieblock som ligger på katedern. En elev klättrar upp på hurtsen vid tavlan och suddar bort några ord i en anteckning du gjort. Du ställer dig framför katedern, hyssjar och uppmanar eleverna att gå till sina platser. Klockan är 25 minuter över åtta, 14 elever har kommit och sitter nu på sina platser.

Du säger *det är tyst läsning som gäller nu och det är jag och Åsa som bestämmer om ni kommer att kunna titta på film*. En del elever börjar läsa, andra tar inte upp någon bok. Fem elever reser sig upp och går omkring, pratar och ropar till varandra. Klockan är 8.31 och ytterligare en elev dyker upp.

Du säger *kan ni vara snälla och lyfta ner stolarna som står kvar på borden*. En elev knuffar till en annan i bakhuvudet när han passerar. Du säger *A, ta av dig mössan* vilket A då gör. En annan elev sitter med mössan på. Du vänder dig till eleven B och säger *vad måste vi göra om det inte fungerar idag*, en elev ropar *sova*, en annan ropar *byta klass*, du säger *det var till B som jag talade*.

Du stannar upp, väntar, knackar i tavlan och tittar på dem som pratar. Eleverna tystnar och blir stilla. Du säger *idag är det torsdagen den 11 december, vi har precis haft tyst läsning och det tog vääääldigt lång tid att få tyst ...*, elever avbryter dig och ropar olika kommentarer. En elev lägger upp fötterna på bordet. Du säger *C, jag vill att du tar ner dina fötter*. Eleven åtföljer din uppmaning.

Du säger *vi kommer inte att hinna titta på filmen, om ni inte kommer igång med arbetet nu genast*. Eleven C säger *jag kan titta på filmen hemma*. Du tystnar och väntar, klockan är 8.39. Du frågar *Ska jag börja med lektionen*, eleven B ropar *jaaaa börja bara*, du skriver på tavlan: *1. Öppna lucka 2. Svenska*, eleverna bullrar, du säger *det blir inte någon film om vi inte kan ha lektionen*. En elev säger *det ok för mig*. En annan elev ropar något gång på gång, eleverna runt omkring honom bullrar och vad han säger hörs inte, du hyssjar, han dämpar sig och frågar *får jag sova nu*.

Du säger *nu tar jag fram lappar för kalenderöppningen*, en elev får dra en lapp, du läser upp ett namn, en elev ropar *neej*, hon flyger upp och börjar springa omkring, du ber henne sätta sig, hon säger *du är dum*. Du säger *nu går jag och ringer hem till föräldrarna*. Eleverna ropar *nej, nej*.

Den utvalda eleven (D) går till kalendern på väggen och tar ner dagens kula. Du läser upp vad som står i den. Några elever lyssnar, andra pratar, en elev sätter sig under bänken, eleven C lägger upp fötterna på bänken, du säger *C, ta ner dina fötter*, han tar ner dem. Du tystnar, säger *kan ni vara tysta*, en elev säger *läs klart bara!*

Du tecknar uppgiften du läst på tavlan och eleverna tittar, till synes koncentrerade. Du ber D att rita upp 18 cirklar, eleverna räknar högt i takt med ritandet, du säger *kan ni vara tysta*, alla utom eleven E tystnar. *Det blir 35, jag sa ju det!* ropar E, *Nej du sa 38*, ropar någon. Du säger *nu kan vi öppna luckan*, nästan hela gruppen springer fram och ställer sig runt omkring lucköppnaren D, en elev som sitter kvar säger *varför går alla fram*, hoppar sedan upp och ställer sig ovanpå sin bänk. En elev försöker fälla omkull en annan genom att sträcka ut benet och knuffa honom. Några elever ropar *jag kan inte se, inte jag heller*. Du går omkring och försöker få eleverna att gå tillbaka till sina platser. En elev springer fram och tittar på tidigare kulor i kalendern och ropar upp numren på kulorna. Två elever lägger sig ner över stolen.

Du stannar upp, tystnar och står stilla framför klassen och väntar. Eleverna sätter sig och tystnar. Du säger *ni har brutit mot klassens regler idag och vi har inte hunnit med det vi skulle*. Du vänder dig till eleven H och frågar *vad är det vi inte har hunnit med*, han svarar *svenska*, du säger *svenska och om 12 minuter är det rast*, en elev ropar *jaaa!!!*, du säger *... och då får man jobba med det hemma*. Några elever protesterar, du säger *jag köpte faktiskt popcorn till er idag*, en elev säger *vi har popcorn hemma*, du säger *jag tänkte att vi kunde ha haft det lite trevligt i klassrummet*, en elev säger till en annan *ska jag slå dig*, en elev frågar *varför sa du inte att du har köpt popcorn då*, du säger *då måste vi skjuta på filmen*, en elev frågar *vad då skjuta på*, formar handen till en pistol och ropar *pang, pang, pang!* Andra elever skrattar och börjar också ropa *pang!*

Du delar ut böcker, säger *ni får fem minuter på er att arbeta i svenskboken*, några elever springer upp, en kopplar ett grepp om en annan, en tar sin mössa och slår med den mot en annan elev. Två elever klättrar upp på hurtsarna, tar whiteboardpennor och ritar på anslaget *Ordningsregler*. En elev tar en kamrats bok, släpper ner den bakom hurtsarna och går sedan och berättar, till synes med förtjusning, för kamraten vad han gjort. Kamraten säger *han har kastat bort min bok*. Några elever springer runt och jagar varandra, du säger *ska jag ringa era pappor efter lektionen*. *Ni har betett er illa idag, lektionen har inte kunnat hållas*, några elever säger *förlåt*. Du säger *nu får ni gå ut en och en utom A, B, C och G som jag vill prata med*. Eleverna går ut, några springer för att komma först, de fyra stannar kvar, du säger *jag kommer att ringa era pappor nu*.

DISKUSSIONSUPPGIFT : ANTECKNINGAR FRÅN OBSERVATION AV LEKTION PÅ HÖGSTADIET

Antag att du har besökt din kollega Ingers klassrum och gjort anteckningar. Inger är bekymrad över elevernas bristande koncentration och har bett om dina synpunkter. Du har gjort nedanstående anteckningar och du och Inger samtalar utifrån dessa. Läs igenom anteckningarna och diskutera vilka förändringar som skulle kunna föreslås.

HÖGSTADIET - LEKTION I ÅK 7, SAMHÄLLSKUNSKAP

KATEDER

			elev	elev
elev	elev	elev	elev	elev
elev	elev	elev	elev	elev
elev	elev	elev	elev	elev

elev	elev	
	elev	

Läraren gör:

Klassrummet är möblerat med hopställda bord i fyra långa tvärgående rader och en grupp bord i ena hörnet.
Du öppnar dörren inifrån, tar emot eleverna och dämpar dem med handpåläggning och säger *tyst över tröskeln*. Låser dörren, låser upp, hämtar in elev från korridoren, låser igen. Öppnar för knackningar, låser.

Du frågar *Tycker du att religion är roligare än historia?*

Du säger *kan ni vara tysta*.

Säger: *Religion och historia hänger ihop*.
Håller en inledning om högkulturernas framväxt och utveckling. Du frågar *varför ska vi läsa om det? Därför att vi förstår vår egen tid bättre då*. Försöker få igång en dialog med klassen genom frågor *Vad är det förflutna? Vad tror ni människor i alla tider har funderat på när de har tittat på himlen och stjärnorna?*

Du hyssjar.

Eleverna gör:

Eleverna sätter sig lugnt på sina platser. Knackningar, fyra elever kommer in.

Eleverna sätter igång att surra.
Eleverna tystnar.

Några elever pratar rätt ut, men om andra saker och något svar på frågorna kommer inte.

Fråga Matilda! ropar en elev.
Klassen brister ut i skratt. Några vänder sig om och tittar på en flicka som sitter ensam vid väggen. Hon ser besvärad ut.

Säger *vill du ta av dig hatten?*

Du hyssjar. Tittar på tavlan, hyssjar igen.
Hyssjar.

Säger *ni ska få titta på en film som varar tre minuter.*
Startar filmen.

Stänger av filmen, uppmanar eleverna att ta fram papper och penna för att anteckna vad de minns från filmen. Går runt och tittar vad eleverna skriver. Efter ett par minuter frågar du *vad har ni fått ihop?*

Du antecknar svaren på tavlan.

Du svarar inte på det, hyssjar, hyssjar.

Du frågar *Vad är mellanöstern?* Hyssjar, försöker sammanfatta, blir avbruten flera gånger. Suckar.

Du går till en karta i A3-format uppsatt på anslagstavlan vid dörren, säger *här har vi mellanöstern.*

Nämner stenålder och bronsålder, hyssjar. Säger *ni får det mailat till era datorer sedan.*

Du svarar men eftersom frågorna inte hörs blir svaren svårtolkade.

Frågar *När människor blir bofasta, då kan man börja tämja djur – för varför är det bra att ha husdjur?*
Minns ni inget?

Du går och öppnar, pratar med eleven som står utanför.

Eleven tar av sig hatten.

Elever ropar saker rätt ut till dig och till kamrater.
klassen bullrar och pratar

Eleverna koncentrerar sig

prat och buller, någon säger *kunde du inte sagt det innan?*

Svar ropas från olika håll.

En elev frågar *Ska vi skriva av?*

Några elever antecknar, de flesta inte.

Eleverna ropar sina svar kors och tvärs.

Eleverna pratar.

Eleverna visar intresse, många bidrar med svar och synpunkter men når inte fram.

Vissa elever ställer frågor med låg röst som jag inte hör.

(tystnad)

Det bankar på dörren.

Eleven utanför gör tecken till elever i klassrummet

Tittar på klockan, antecknar på tavlan.
Svarar *Ni får det mailat.*

Frågar *Varför var det bra att bo vid floder? Det var lättare att transportera sig på vatten än på land – varför det?*

Varifrån kommer det bördiga? Du förklarar.

Projicerar karta över flodkulturerna, skriver dit namnen.

Skriver *Mesopotamien* och säger *Alla tittar hitåt så att ni får en bild av detta nu.* Ringar in ordet *civilisation* och frågar *Vad krävs för att utveckla ett samhälle?*

Tittar på klockan, stänger av presentationen.
Skriver orden *floderna, bofast, nomad, civilisation*
Svarar *De där orden ska ni kunna.* Sägar att *civilisation* betyder *ordnat samhälle.*

Skriver *I morgon* som rubrik ovanför orden på tavlan.

Svarar *Vad har du tänkt på den här lektionen?* Pekar på tavlan.

Ska vi skriva? frågar en elev.

Eleverna ropar olika förslag.

Eleverna saknar karta (?) och antecknar inte. Surrar.

Klockan är elva och en elev ropar *Inger, vi slutar nu!*

Prat, fniss, buller.

Ropar *Ska vi skriva av?*

Reser sig och plockar ihop.

En elev ropar att *de där elaka sakerna som några har skrivit på skåpen står fortfarande kvar trots att det har gått en månad sen vi sa till*

En elev frågar *Ska vi ha läxa?*

Eleverna går.

DISKUSSIONSUPPGIFT: ANTECKNINGAR FRÅN OBSERVATION AV LEKTION PÅ GYMNASIET

Antag att du har besökt din kollega L:s klassrum och gjort nedanstående anteckningar. L är bekymrad över elevernas bristande koncentration och vill gärna få dina synpunkter. Läs igenom anteckningarna och diskutera vilka förändringar som skulle kunna föreslås.

GYMNASIET

LÄRARE L, ÅTERKOPPLING PÅ LEKTION I MATEMATIK MED ÅK 1,-GYMNASIET, ONSD.
DEN ... FEBR. 20..., 9.40 – 10.45, 14 AV 16 ELEVER NÄRVARANDE

Anteckningar från observationen

Eleverna droppar in från ca 9.35 och slår sig ner fyra och fyra vid gruppbord. Du antecknar dagens arbete på tavlan: 9.40 – 10.05 *Fortsättning från igår. Gör uppgift 6079 -6081; 6085-6091 i grupp; 10.05 – 10.45 Problemlösning med ekvationer; Gemensam genomgång; gör uppgift 6092 – 6099.*

Du inleder, *Ja, hör ni, då börjar vi, jag har skrivit på tavlan vad vi gör idag och den observante ser ju ...*, tystnar, ... *att vi slutar en kvart tidigare idag, ... jag förväntar mig att ni jobbar effektivare*, förklarar hur de ska arbeta i sina grupper och påpekar att det är väl värt att diskutera. *Varsågod att börja, jag vill höra ett myller av prat här nu, kom ihåg att alla ska skriva.* Eleverna reser sig och hämtar material, vässar pennor och sätter igång, du kontrollerar närvaron. Fjorton elever har kommit när klockan är 9.45:

TAVLA

1a	
1c	1d

3a	3b
3c	3d

2a	2b
2c	2d

	4b
4c	4d

Du går mellan grupperna, får frågor om hur de ska arbeta, förklarar, ber 2a att stoppa undan mobilen, förklarar igen, går till 4-gruppen, säger till en elev *kom igen nu, du kan inte lyssna på musik*, förklarar hur de ska arbeta, klockan är 9.49, 1-gruppen ber om din hjälp och du går till dem. 3c står lutad över 3b och förklarar något för honom. Du går tillbaka till 2-gruppen, 2a säger att hon inte förstår eftersom hon varit frånvarande, du förklarar att hon har gruppen och kan få

hjälp av den, påpekar att ni inte kommer att gå igenom det här mer utan lämna det sedan och uppmanar de andra i gruppen att inte gå vidare innan 2a har fått hjälp. 2b, c och d pratar dämpat med varandra, men 2a sitter tyst och tittar ner i sin bok. 4-gruppen sitter tyst, 4c tittar ut i luften, 4b ritar på bänken, 4d skriver på sitt papper, 3a tittar i sin bok, 3d skriver, klockan är 9.56. Du sitter hos 1-gruppen från 9.56, grupp 3 avbryter och kommunicerar med dig, 2a skriver på mobilen, 4b, c och d ser inte ut att ha kommit igång, inte heller 3a. 3c går tillbaka till sin plats när klockan är 10.02. 2b och 2c samtalar dämpat med varandra men 2a deltar inte, du går till 4-gruppen 10.03, 4e reser sig och säger att han ska gå till (nämner två namn) och lämnar salen, du går till grupp 3.

Du bryter när klockan är 10.07 säger *vi ska ha en gemensam genomgång nu, lyssna noga nu, jag ska gå igenom, jag vill att ni ska lyssna väldigt noga nu*, 3-gruppen bullrar, 2a vänder sig framåt, 3 b surrar med 3c och d, du vänder dig till 3d(?), säger *kollar du på uppgiften och är med*, du läser upp uppgiften, tecknar på tavlan och förklarar, *vi delar in lösningen i fyra steg, steg 1 är då att man gör ett antagande, man utgår från ... sedan finns det ett förhållande kring det här X:et, A, hon har X kronor ... och sedan står det i texten*, du läser, 3b gäspar ljudligt och pratar sedan med 3c och d. 2e har ställt upp boken framför sig och sms:ar bakom den, pratar lågmält med 2b och c om något hon visar på mobilen. Eleverna i 1-gruppen ser ut att lyssna, liksom 2a, 3c och 4c, klockan är 10.12. Du fortsätter uträkningen på tavlan, säger *nu har vi en ekvation ... vad gör jag, jag lägger till, och sedan måste jag göra samma sak på andra sidan, så 4X är lika med 7000. Nästa steg är att jag ...*, klockan är 10.12, 3a och 3b likaså, du avbryter dig och säger [2b], *jag ser vad du gör*, 2e ställer en fråga, du svarar, 3a ser frånvarande ut, liksom 3b, 4b och 2b.

Du säger *Om man kan den här uppgiften, då kan man ganska mycket, då är man åtminstone på E-nivå, är ni med*, ingen säger något, du går vidare till nästa uppgift, läser uppgiften, säger *vi ska göra ett antagande först, vi ska kalla något för X och vad är vårt antagande*, 2c svarar, du antecknar, 2b skriver på mobilen, du ställer en fråga, 3 c svarar, 1a och 3a sitter med ryggen mot tavlan, 4b håller på med håret, du ställer en fråga, 3c svarar igen, du säger *nu får du inte svara mer*, 2b lägger huvudet på bänken, du skriver på tavlan och förklarar. 3b brister ut i skratt, knäpper med fingrarna, säger något till 3c, som svarar. Du frågar *vad är 56/2*, 3b säger 28, du antecknar svaret och förklarar, säger *3d, ingen telefon i knäet*, hon svarar *nej*, du säger *ni ska göra de här uppgifterna nu, det är jätteviktigt*, säger att ni har en lektion till, att du har försökt att klämma in en extra lektion nästa vecka, att det inte har lyckats, säger [2c], *det är inte okej*, frågar *har alla förstått*, någon säger *ja*, 3c och d pratar dämpat under tiden, du säger att de ska öva hemma och ber eleverna att sätta igång när klockan är 10.25.

4c reser sig och går ut, 2a reser sig och går till 1-gruppen, 3b diskuterar med dig om en borttappad bok, du uppmanar honom att leta, går till 3-gruppen, säger *underskatta inte syftet med gruppen*, ber 2a att gå till sin plats, det knackar, du släpper in 4c och hämtar in 4d:s böcker och penna. 2a skriver på sin mobil, 3b går omkring, 1a och d ser ut att arbeta, 1c sitter och tittar sig omkring, 4b ser ut att arbeta, klockan är 10.37. Du sitter hos 2-gruppen, 1-gruppen pratar med 3d om något, 3-gruppen ber dig komma, du går dit och säger *lägg av med det där*, 4b frågar 4c *vad är X*, 3a och 1b har inte kommit igång, klockan är 10.40.

Du säger *Hör ni, jag vill ha er uppmärksamhet nu, vi ska bryta kvart i, innan dess ställ i ordning stolarna, jag ska ta en sista sak sedan*, du suddar, eleverna reser sig, plockar ihop, några går mot dörren, du säger *nä, nä, nä, jag är inte klar, jag vill inte ha er i en stor klunga här nu, gå tillbaka till era platser, telefonerna, ni får titta på dem alldeles strax*, säger vad de ska göra hemma över helgen, tackar eleverna för idag och låter eleverna gå 10.44. 3a dröjer sig kvar och pratar.

LÅGSTADIET - ANTECKNINGAR FRÅN HANDLEDDNINGEN

Några anteckningar från vårt samtal

Du och jag har träffats i enskilda samtal tre gånger, den 10 november, den 21 november och idag, efter lektionen, kortfattat återgiven ovan. Du har berättat om dina bekymmer för klassen, hur svårt det kan vara att få dem att samla sig och att det vissa dagar går sämre än andra. Du är besviken efter dagens lektion och berättar att ni hade en bra lektion igår, men att det ibland blir så här kaotiskt. Du vill gärna få tips på vad du kan göra för att få en lugnare klass.

Anledningen till att jag så detaljerat beskriver hur lektionen utspelade sig är att jag vill bekräfta din egen upplevelse av elevernas beteende och ge dig stöd mot den bakgrunden. Efter att ha observerat klassen håller jag med om din bild och kan konstatera att eleverna hade svårt att komma till ro. En del elever i klassen klarade inte att anpassa sig till gruppen utan krävde mycket uppmärksamhet från dig. Eftersom undervisningen ju bygger på att läraren i stor utsträckning förhåller sig till eleverna som grupp fick det till följd att arbetet inte kom igång ordentligt. Ändå noterade jag att eleverna faktiskt koncentrerade sig när du undervisade från tavlan, även om det bara var korta stunder av lugn.

Trots oron som rådde konstaterar vi gemensamt att det var två strategier i din ledning som fungerade bra: tystnaden och jag-beskeden. Att tystnaden fungerade märktes särskilt väl vid ett tillfälle mot slutet av lektionen då du stannade upp, tystnade, stod stilla framför klassen och bara väntade – då tystnade eleverna och lugnade sig. Det är f.ö. en klassisk teknik i allt ledarskap som handlar om kroppsspråket. Det man säger med kroppen är kraftfullare än det man säger med ord. Eleverna ser vad de vuxna gör, prövar att göra likadant och lär sig av det. Det betyder att det man som lärare *gör* har större inverkan på eleverna än det man säger. Vill man att eleverna ska bli tystare och lugnare, ska man *gestalta* tystnad och lugn i klassrummet. Detta låter som en självklarhet men är inte alltid så enkelt att genomföra i praktiken.

Du nämner också problemet med att eleverna kommer in från rasten i alltför uppspelt tillstånd. Du berättar om oorganiserade lekar som lätt urartar och säger att ni har tagit upp denna fråga på arbetslagsmöten men haft svårt att få gehör. Det har varit känsligt att ha synpunkter på hur annan personal arbetar.

Några förslag

1. RASTEN OCH STARTEN I VESTIBULEN

Om något så viktigt som utformningen av rastverksamheten blir en känslig fråga lärare emellan, måste den lyftas till rektorsnivå. Det handlar ju inte om personalens ”rätt” att slippa synpunkter på hur de arbetar, utan om elevernas rätt till återhämtning för att kunna koncentrera sig under efterföljande lektion. För så här oroliga barn behöver lekarna organiseras och struktureras noggrant och sådant som du berättade om - brottningsmatcher, skrikande och jagande - måste undvikas. Det behöver också finnas utrustning som inbjuder till lugna lekar utomhus.

Trots att du tog emot eleverna i vestibulen, väntade tills de lugnat sig och lät dem gå in en och en var det inte tillräckligt för den här klassen, i alla fall inte den här dagen. Vi pratar om alternativa sätt som du kan pröva, t.ex. att ställa upp eleverna på led efter hur de sitter i klassrummet och låta dem – mycket lugnt, tyst och stillsamt - gå in i samlad tropp under din ledning. Ett annat sätt är att låta eleverna två och två hand i hand gå in lugnt och stilla, också efter hur de sitter placerade. Om det inte fungerar för alla, backa ut igen med dem som missat (eller med alla) och gör om. Ställ ner stolarna själv innan, så att det blir så lite buller och splittring som möjligt.

2. PLACERINGEN

Den främsta åtgärden för att skapa bra förutsättningar för undervisningen är att styra hur eleverna sitter. Det är ett utmärkt sätt att etablera en kultur inriktad på studier bland eleverna, att gestalta sitt ledarskap, att utjämna hierarkin i klassen, inlemma alla i gemenskapen och utveckla förmågan till gruppanpassning och självdisciplin. Dynamiken som uppstår mellan eleverna till följd av styrningen kommer att kretsa mera kring arbetet och mindre kring annat. Det innebär att läraren själv bestämmer hur eleverna ska sitta utifrån sin kännedom om elevernas pedagogiska behov. Att med så här unga elever någon enstaka gång och under kort tid låta kompisval styra kan gå an, men det ska inte vara elevernas preferenser som avgör eftersom allt väljande samtidigt är exkluderande.

Vi pratar också om att salens möblering sänder signaler till eleverna om hur de ska förhålla sig. Att ha borden stående som de gjorde idag underlättar vid gruppdiskussioner men försvårar vid enskilt, tyst arbete liksom vid lärarledda genomgångar vid tavlan. Du behöver alltså arbeta pedagogiskt med elevernas placering och tänka på att enskilt arbete kräver koncentration – alltså enskild placering – och att gemensam genomgång vid tavlan kräver att alla sitter vända mot och nära tavlan så att de uppfattar att det är dit de ska rikta sin uppmärksamhet. Flytta gärna katedern åt sidan så att du öppnar upp mellan klassen och dig. Det är viktigt för att eleverna ska se och kunna läsa av hela ditt kroppsspråk. Principen är också att byta platser ofta för att skapa bra dynamik i gruppen, men det måste i en så här orolig klass ske varsamt.

Behöver du motivera detta är det för att undervisningen ska fungera och för att det har med demokratiuppdraget att göra. Eleverna behöver lära sig att vara följsamma mot gruppen och samarbeta med vem som helst och det gör de inte, om de inte övar. Det handlar också om att alla elever ska känna sig inkluderade.

Vi pratar också om att plocka undan saker som stjälar elevernas uppmärksamhet och att byta ut öppna hyllor mot täckta skåp.

3. KROPPSSPRÅKET

Den teknik som du praktiserade, med tystnad och väntan, rekommenderar jag att du utvecklar ännu mer. Den går ut på att lära eleverna att du leder dem genom ditt kroppsspråk. Din röst har ett bra tonläge, är behaglig att lyssna till och ditt kroppsspråk är lugnt. Så snart eleverna bullrar föreslår jag att du gör som du gjorde med lyckat resultat vid ett par tillfällen idag: stanna upp, stå stilla, var tyst, titta ut över klassen men titta inte på enskilda individer (särskilt inte på dem som bullrar mest), se beslutsam ut och vänta. Hyssja inte, le inte, be dem inte vara tysta, klandra dem inte, besvara inga kommentarer, säg inget om att du tänker ringa föräldrarna – bara vänta tills alla är tysta och koncentrerade och gå sedan lugnt och vänligt vidare med undervisningen. Om eleverna börjar bullra igen, tystna en gång till, se bestämd ut och vänta in dem. Och igen och igen, tills de lärt sig.

Den här tekniken med tystnad och väntan kan du använda i all kommunikation med eleverna, både på rasten och på lektionerna, för att lugna eleverna. När eleverna tilltalar dig med hög röst och uppskruvat, vänta ett par sekunder innan du svarar, sänk rösten till nästan viskande och tala långsamt. När du ger en instruktion, samla först klassen till koncentration genom tystnad och väntan, och när en instruktion som du gett ska åtföljas av handling, gör på samma sätt tills du ser att eleverna åtföljt. Rör man sig för snabbt efter en instruktion kan det av vissa uppfattas som att man ”släpper” klassen och att det man nyss sa inte längre gäller. Tänk också på att inte själv tala med hörbar röst när eleverna håller på med tyst arbete - ska eleverna vara tysta, måste också läraren vara tyst.

4. JAG-BESKED

En annan ledarteknik som du använde dig av och som fungerade bra var jag-besked. En elev la vid två tillfällen upp sina fötter på bordet, vilket får tolkas som ett medvetet testande av gränser. Du sa till honom båda gångerna med ett rakt, snabbt och effektivt jag-budskap och han tog ner sina fötter utan kommentar. På samma sätt fick du en elev att utan protest ta av sig mössan. Det är ett föredömligt sätt att fostra och det riskerar inte att bli fel. Börja alltid med ordet *Jag ...*, ge bara den korta instruktionen, säg inget mer utan vänta bara in eleven. Om du vill läsa mer om jag-besked, se min bok *Ordning i klassen*¹.

5. STRUKTURERA

Vi pratar också om att eleverna i den här klassen först av allt behöver tillägna sig en gruppdisciplin. Att de kan läsa av ditt kroppsspråk har de redan visat och nu gäller det att lära dem att följa dig. Ditt ledarskap ska märkas så tydligt som möjligt för eleverna. Strukturera allt som eleverna ska göra in i minsta detalj utifrån din kännedom om elevernas förmåga. Ge bara en instruktion i taget. Om eleverna vid ett nytt arbetsmoment exempelvis ska resa sig för att hämta material, behöver du organisera det. Stå stilla och se beslutsam ut inför resten av klassen så att de uppfattar att du leder dem under tiden.

6. ETABLERA SAMTAL OM KUNSKAP SINNEHÅLLET

Vi pratar också om vad som händer med elever och lärare i en orolig klass. Läraren kommer att tvingas lägga sin kraft på de elever som stör mest, på bekostnad av de lugnare eleverna. Elevernas roller kommer snart att vara permanentade: eleverna A, B, C och G exempelvis, kommer snart att ha fått rollen som "lektionsstörare" och vissa andra elever kommer att tillhöra dem som inte är så aktiva. Denna utveckling behöver brytas så snart som möjligt och det gör du dels genom att arbeta med placeringen, se ovan, och dels genom att engagera eleverna i samtal om kunskapsinnehållet. Det går ut på att omvandla så mycket som möjligt av kunskapsinnehållet till frågor och att rikta dessa till eleverna utan att vänta på handuppräckning. Det behövs inget system för detta mer än din kunskap om elevernas förmåga. Viktigt är att växla mellan eleverna så att det blir oförutsägbart vem som är i tur att få yttra sig.

Denna teknik skapar ett bra tempo i undervisningen som gör att eleverna koncentrerar sig. Det är också ett sätt för läraren att visa sina höga förväntningar på eleverna – läraren tar för givet att de kan, vilket är viktigt för elevernas lust och lärande. Det gör också ledarskapet tydligt och lär eleverna att bli följsamma mot läraren och gruppen. Vissa elever kommer i början att försöka ta över – tillåt inte det. Tillåt inte heller att någon kommenterar andras inlägg på något annat sätt än seriöst. Om en elev inte kan eller vill svara, gå bara vidare till nästa.

Den här tekniken kräver en del förberedelser eftersom man måste gå igenom sitt material noggrant, men lönar sig snart när man får med sig alla elever i samtalet. Tekniken är också bra därför att den skapar många naturliga möjligheter att ge positiv feedback till eleverna direkt i undervisningen.

Sammanfattningsvis vill jag säga att du bemötte eleverna lugnt, att du nådde fram med dina jag-besked och att ditt kroppsspråk var tydligt och lätt för eleverna att läsa av. Det är egenskaper som jag rekommenderar att du använder och utvecklar ännu mer i din kommunikation med eleverna.

Jag tackar för förtroendet du visat genom att be mig komma till din undervisning och önskar dig lycka till i fortsättningen!

Staden den ... december 20...

Eva Larsson

¹ se sid. 100 och följande i min bok *Ordning i klassen - om fostran, arbetsro och trivsel* (Lectura)

HÖGSTADIET - ANTECKNINGAR FRÅN HANDLENINGEN

Några anteckningar från vårt samtal

Du och jag har träffats i enskilda samtal två gånger, den 8 oktober och idag, efter lektionen. Du har berättat att du tycker klassen är splittrad och att vissa har svårt att koncentrera sig. Andra elever uppfattar du som lugna och tysta. Du säger att klassen som helhet presterar ganska goda resultat, men att vissa har svårt att hänga med på grund av språkliga brister.

På min fråga vad du önskar av mig säger du att du gärna vill få tips på vad du kan göra för att skapa bättre arbetsro och få fler elever att delta. Du upplever klassen som ganska engagerad i undervisningen men säger att det bara är vissa elever som yttrar sig på lektionerna och att dessa inte alltid räcker upp handen. Vi konstaterar gemensamt att eleverna visade att de kunde koncentrera sig och att många bidrog med inspel. Vi samtalar om vad du kan göra för att skapa ett lugnare klassrum där fler elever involveras i undervisningen.

Några förslag

1. PLACERINGEN

Vi pratar om salens möblering och att den behöver förändras för bättre flexibilitet. Som borden nu stod, med långa rader på tvären, var det dels omöjligt för dig att cirkulera mellan eleverna och dels var det vissa elever som hade hamnat vid sidan av. Dessa elever satt passiva och tysta under lektionen.

Jag rekommenderar att du möblerar om och att du arrangerar borden efter vilket arbetssätt som ska användas på lektionen. Hur eleverna sitter sänder viktiga signaler: ska de lyssna på och delta i en genomgång som sker vid tavlan, behöver de sitta nära tavlan, ska de arbeta enskilt, behöver de sitta vid enskilda bord (som vid prov) och ska de diskutera, ska de sitta vända mot varandra.

Att läraren styr elevernas placering är viktigt för att förebygga störningar. Det är ett utmärkt sätt att gestalta sitt ledarskap, att utjämna hierarkin i klassen, inlemma samtliga elever i gemenskapen och utveckla elevernas förmåga till gruppanpassning och självdisciplin. Det är också ett sätt att etablera en kultur inriktad på studier bland eleverna: det enda som alla elever i en klass har gemensamt på dina lektioner är ju just det att de studerar den kursen och har dig som lärare. Det innebär att dynamiken som uppstår mellan eleverna till följd av styrningen kommer att kretsa mera kring arbetet och mindre kring annat.

Att styra hur eleverna sitter är också att förebygga konflikter och klander. När eleverna själva får välja platser sätter de sig med självvalda bästa kompisar. Det gör de också när de vet att det inte är det bästa med tanke på arbetsron eftersom den sociala koden säger att man inte väljer bort en kamrat. Det innebär att när störningar uppkommer och läraren blir irriterad på dem, får de kritik för något som de inte förmår ta ansvar för på egen hand.

Mitt råd är alltså att inte låta eleverna välja platser fritt utan att själv bestämma hur de ska sitta, ta de pedagogiska hänsyn som behövs och inte rådfråga eleverna. Ställ i ordning bänkarna i förväg och gör en skiss som visar var var och en ska sitta. Vill du motivera detta går det bra att säga som det är: för att undervisningen ska fungera och för att det har med demokratiuppdraget att göra. Eleverna behöver lära sig att vara följsamma mot gruppen och samarbeta med vem som helst och

det gör de inte, om de inte övar. Byt sedan platser ofta så att det känns nytt och omväxlande för eleverna, men gör det utan att konsultera dem².

2. ENGAGERA ELEVERNA I SAMTALET

För att undervisningen ska bli rättvis behöver läraren styra elevernas deltagande i samtalet kring kunskapsinnehållet. I annat fall utvecklas snabbt olika identiteter (*jag som sköter snacket; jag som sitter tyst etc.*) som när de väl etablerats blir svåra för eleverna att själva ändra på. Som du själv har noterat har detta redan skett i den här klassen, men det går att förändra.

Tekniken som jag föreslår är att omvandla så mycket som möjligt av kunskapsinnehållet till frågor som du riktar direkt till enskilda elever utan att vänta på handuppräckning. Säg elevens namn först och frågan sedan. Undvik frågor som riktar sig till hela klassen. Det är viktigt att växla mellan eleverna så att det blir oförutsägbart vem som är i tur att få yttra sig. Tysta ner dem som ev. försöker ta över. Tillåt inte att de kommenterar andras inlägg på något annat sätt än seriöst. Om en elev inte kan eller vill svara, gå bara vidare till nästa utan att kommentera. Av denna teknik lär sig eleverna att bli uppmärksamma och följsamma med undervisningen. De lär sig också att det är du som leder turordningen, att du är angelägen om att alla ska hänga med, att alla ska kunna delta aktivt och att det ska vara rättvist – det skapar lugn bland eleverna samtidigt som de förstår att du har höga förväntningar på dem, vilket är motiverande.

Denna teknik kräver en del förberedelser. Principen ska vara att det som gås igenom/ antecknas på tavlan eller smartboarden ska formuleras av eleverna, inte av läraren.

3. VÄNTA IN ELEVERNA

Vi pratar också om hur du kan lära eleverna att inte surra under tiden som någon annan talar och att inte avbryta. Detta är särskilt viktigt i en klass som denna, med många elever som har annat modersmål än undervisningsspråket. Om de inte hör allt som sägs, blir undervisningen svårbegriplig för dem vilket kan vara en anledning till att vissa elever i den här klassen inte deltar. Vänj eleverna vid att ingen undervisning bedrivs innan de är tysta och koncentrerade. Stå stilla och vänta tyst, titta ut över klassen utan att möta enskilda elevers blick och se beslutsam ut. Kommentera inte bullret, hyssja inte, be dem inte vara tysta, klandra inte – bara vänta. När de samlat sig, återuppta undervisningen utan att kommentera avbrottet. Om de börjar surra igen, tystna igen och vänta in. Eleverna lär sig snabbt att läsa av kroppsspråket hos läraren.

4. LÄR ELEVERNA ATT ANTECKNA

Eleverna frågade flera gånger om de skulle anteckna och fick till svar att de skulle få dina anteckningar mailade. Vi pratar om att det är viktigt att hålla elevernas tankar upptagna av undervisningen och de behöver därför anteckna oavsett om de får kunskapsunderlaget via mail eller lärplattform. För att detta ska ske måste du uppmana dem att skriva och vänta tyst medan de gör det. Ha penna och papper till hands för dem som saknar – det är inte att skämma bort, utan att visa att när man är på lektion, deltar man i arbetet. När du arbetar i ett presentationsprogram, t.ex. PowerPoint, kan du göra materialet mindre ”färdigt” och komplettera det samtidigt som undervisningen genomförs.

5. ENSKILDA SAMTAL

Det fälldes en kommentar under lektionen (*Fråga Matilda!*) som framkallade skratt. Vad det handlade om var obegripligt för både dig och mig. Jag rekommenderar att du ställer frågor om det i enskilda samtal med klassen. Om det handlar om mobbning, måste det förstås påtalas och alla

² Se också min bok *Ordning i klassen – om fostran, arbetsro och trivsel*, sid. 91 – 95 för fler vinster med att styra elevernas placering.

undervisande lärare behöver säga ifrån mot kommentarer som inte är snälla. Enskilda samtal är f.ö. viktiga för att stärka relationen till eleverna och skapa förtroendet som behövs för att de ska vilja ta emot din ledning. Ett samtal behöver inte ta mer än några minuter och det behöver inte dokumenteras mer än i den mån du själv vill. Prata med dem om arbetet och om förhållandena eleverna emellan. Det finns exempel på autentiska sådana samtal i min bok³.

6. AVSLUTNINGEN

Hur lektionen avslutas har betydelse för hur eleverna uppfattar vad som var viktigt under lektionen. Jag föreslår att du låter eleverna få stå för avslutningen istället för att göra det själv. Låt en eller flera elever svara på några frågor kopplade till dagens arbete: vad han/hon har lärt sig idag, om det motsvarade det som var meningen att de skulle lära sig, på vilket sätt det hänger ihop med föregående lektion, hur det kan tänkas hänga ihop med den kommande, om det var några oklarheter som behöver redas ut, om det har gett någon intressant tanke, vad klassen behöver tänka på tills nästa gång, hur de har uppfattat att ni ska arbeta i nästa vecka etc. På så sätt får alla vänja sig vid att koncentrera sig på arbetet – ingen vet ju i förväg vem eller vilka som du kommer att be hålla i avslutningen – och de lär sig att lektionen slutar när avslutningen är klar. Avsluta själv med att tala om hur du kommer att följa upp arbetet. På liknande sätt kan eleverna engageras i inledningen av lektionen för att lära sig förstå hur undervisningen hänger ihop.

7. ÖVRIGT

Jag föreslår att kartor av rejäl storlek sätts upp och att eleverna får arbeta med blindkartor. Vi pratar också om att pröva körläsning av nya ord och begrepp, något som både kan tydliggöra för eleverna vad som är läxa och hjälper eleverna med uttalet.

Sammanfattningsvis vill jag säga att lektionsinnehållet var relevant, att eleverna visade god vilja och att de tog emot de anvisningar som de fick av dig utan problem. Det bådär gott för förändringen som du vill få till stånd!

Jag tackar för att jag fick komma till din undervisning och önskar lycka till i fortsättningen!

Staden den ... december 20...

Eva Larsson

³ *Ordning i klassen – om fostran, arbetsro och trivsel*, sid. 135 - 147

Lectura AB

Tångavägen 29 · S-447 34 Vårgårda · Sverige

Telefon: +46 709 61 55 62

Hemsida: www.lectura.se · E-post: eva.larsson@lectura.se

GYMNASIET - ANTECKNINGAR FRÅN HANDELEDNINGEN

Några ord från våra samtal

Vi har träffats och samtalat två gånger, den 22 november och idag, efter lektionen ovan. Du har berättat om din bakgrund, dina erfarenheter från grundskolan och om din nuvarande undervisning. Om dagens lektion säger du att du är nöjd och berättar att arbetssättet som du tidigare hade, med stort inslag av enskilt arbete, inte fungerade, eftersom du inte hann med att hjälpa alla. Det blev rörigt och du testade att istället låta eleverna arbeta i grupper med syfte att lära sig genom att samtala om hur uppgifterna ska lösas. Du konstaterar att det är betydligt lugnare nu och att de flesta har lärt sig att ta med papper och penna till lektionen. Du konstaterar att arbetssättet ändå inte gett önskat resultat vad gäller prestationerna och därför ber du mig om råd.

Jag bekräftar att eleverna gav ett lugnt intryck och säger att stämningen mellan dig och klassen kändes god. Vissa elever visade att de behövde din ledning och när de fick den tog de emot den utan problem. Jag håller också med om betydelsen av att eleverna får möjlighet att samtala om matematiken för att kunna tillägna sig kunskapen.

Vi konstaterar ändå att förhållandevis många elever satt passiva under hela eller delar av lektionen och att de inte deltog i något samtal om kunskapsinnehållet. Detta gällde i synnerhet eleverna 2a, 3a, 4b, 4c och 4d (som försvann från lektionen). Vi pratar om att grupparbete är ett avancerat arbetssätt och att eleverna, innan de kan prestera något i grupp, först behöver tillägna sig en egen, personlig arbetsdisciplin. Vi talar om några strategier som ökar elevernas aktivitet.

Ett par förslag

1. ENGAGERA ELEVERNA I SAMTALET

Ju större problem eleverna har i ämnet, desto mer lärarledning behöver de och desto kortare horisont. Med det menas att eleverna mår väl av att arbetet bedrivs i korta sekvenser och med täta redovisningar. Precis som du själv konstaterat, finns det ingen möjlighet för läraren att hinna hjälpa alla elever enskilt i tillräcklig utsträckning, särskilt inte om kunskapsluckorna är stora. Det leder lätt till att elever blir sittande sysslösa, att oron ökar och läraren känner sig otillräcklig. Det riskerar också att få till följd att vissa elever uppfattar att undervisningen inte gäller dem.

Forskning visar att det är effektivt för inläringen att få delta i samtal om det som ska läras. Det gick dock att se under den här lektionen att grupperna själva inte klarade att föra ett samtal som involverade alla deltagare. Det betyder att du behöver leda samtalet själv.

Ett sätt att både öka elevernas deltagande i undervisningen och att träna gruppanpassning är att styra elevernas inspel i klassrumsdialogen. Om man noga läser anteckningarna från lektionen ovan ser man att det fanns många möjligheter att låta eleverna delta mer i samtalet. Principen är att inte ge förklaringar själv utan omvandla så mycket som möjligt av det som man själv har tänkt säga till frågor som man riktar till eleverna. På samma sätt kan man använda frågor som elever ställer genom att vända dem tillbaka till klassen och låta någon elev svara. Det finns alltid elever som blir glada över att läraren tror att de kan. Eleverna ska lära sig att det är de som ska säga vad läraren ska skriva på tavlan vid genomgången, inte läraren själv. Vänj också eleverna vid att det är de som ska läsa upp uppgifterna. Det brukar också vara uppskattat att låta någon elev teckna uppgiften på tavlan istället för att göra det själv.

Jag föreslår att du vid gemensamma genomgångar flyttar fram eleverna så att de sitter rättvända mot tavlan och så nära som möjligt. Det sänder en kraftfull signal om vad som är viktigt. Rikta frågor direkt till enskilda elever utan någon föregående handuppräkring och växla mellan dem så att det blir oförutsägbart vem som är i tur att få yttra sig. Om en elev inte kan eller vill svara, gå bara vidare till nästa utan att kommentera det uteblivna svaret.

Den här tekniken gör att eleverna förstår att läraren förväntar sig att de kan något, vilket sporrar till ansträngning. Eleverna lär sig att bli uppmärksamma och följsamma med lärarens ledning och det blir inget utrymme för att tänka på mobiler eller något annat ovidkommande. De lär sig också att det lönar sig att komma förberedd till lektionerna. Eleverna ska förstå att det är du som leder turordningen, att du är angelägen om att alla ska hänga med, att alla ska kunna delta aktivt och att det ska vara rättvist. En annan fördel med den här tekniken är att den ger rikligt med tillfällen till att ge positiv återkoppling till eleverna direkt i undervisningen.

2. PAUSERA FÖR ANTECKNANDE

Vi talar också om att eleverna inte antecknade under genomgången, vilket de behöver göra för att hålla tankarna på undervisningen och uppfatta att genomgången är viktig för dem. De behöver dock gång på gång uppmanas att skriva av anteckningarna på tavlan och läraren måste vänta medan de gör det. Det aktiverar kunskapen, det tydliggör för eleverna om de förstår eller inte, underlättar för dem att fråga om det de inte förstår och bidrar till elevernas läs- och skrivträning. Ha penna och papper till hands för dem som glömt – det är inte att skämma bort utan att visa att lektion betyder att man arbetar.

3. GE OCH FÖLJ UPP LÄXA PÅ ELEMENTÄRA KUNSKAPER

Vi pratar också om att en bakomliggande orsak till elevernas svårigheter i matematik är att de inte behärskar grundkunskapen, såsom de fyra räknesätten. Man kan tyvärr inte räkna med att eleverna av egen kraft ska ta igen sådana brister, utan måste driva på för att det ska bli gjort. Jag föreslår därför att du kontinuerligt, parallellt med den ordinarie matematikkursen, ger läxor som går ut på repetition av sådana kunskaper och inleder varje lektion med uppföljning av läxan, gärna skriftligt i form av s.k. lappskrivning. Det skapar en struktur som troligen är nödvändig.

4. AVSLUTNINGEN

Vi pratade inte om avslutningen, men eftersom den är betydelsefull för hur eleverna uppfattar lektionen och vad som är viktigt, kan jag tipsa om att låta eleverna stå för den. Låt gärna en eller flera elever svara på några frågor kopplade till dagens arbete: vad han/hon har lärt sig idag, om det motsvarade det som var meningen att de skulle lära sig, på vilket sätt det hänger ihop med föregående lektion, hur det kan tänkas hänga ihop med den kommande, om det var några oklarheter som behöver redas ut, om det har gett någon intressant tanke, vad klassen behöver tänka på tills nästa gång, hur de har uppfattat att ni ska arbeta i nästa vecka etc. På så sätt får alla vänja sig vid att koncentrera sig på arbetet – ingen vet ju i förväg vem eller vilka som du kommer att be hålla i avslutningen – och de lär sig att de ska lyssna tills allt är klart. Då lär sig eleverna att lektionen slutar när avslutningen är gjord istället för när tiden tar slut.

5. ENSKILDA SAMTAL

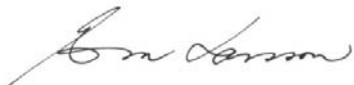
Du berättade om mindre konstruktiva attityder hos vissa elever och hur du arbetar för att förbättra dem. Jag la också märke till spänningar mellan eleverna i vissa grupper, t.ex. 2- och 4-gruppen, vilket också syns i anteckningarna ovan. Jag föreslår att du ställer frågor om det i enskilda samtal. Sådana samtal behöver inte ta mer än några minuter per elev men är viktiga för att stärka relationen till var och en av dem och för att skapa förtroendet som behövs för att de ska vilja ta emot

din ledning. Prata med dem om arbetet och de sociala förhållandena eleverna emellan. Det finns exempel på autentiska sådana samtal i min bok⁴.

Sammanfattningsvis vill jag alltså säga att lektionen fungerade utan störningar, men att många elever förhöll sig passivt. De behöver inkluderas, lära sig strategier för eget arbete och att delta i samtal om kunskapsinnehållet. Stämningen mellan dig och klassen kändes god och du mötte eleverna vänligt och beslutsamt.

Jag tackar för ditt förtroende att låta mig komma till din undervisning och önskar lycka till i fortsättningen!

Staden den ... mars 20...

Eva Larsson

⁴ *Ordning i klassen – om fostran, arbetsro och trivsel*, sid. 135 - 147

Lectura AB

Tångavägen 29 · S-447 34 Vårgårda · Sverige

Telefon: +46 709 61 55 62

Hemsida: www.lectura.se · E-post: eva.larsson@lectura.se